

O cronică literară și „elemente din instrumentarul folosit pentru reprimare”

După cum am văzut mai sus, Aurel Sibiceanu spune că în cronică pe care am scris-o la placheta

de versuri *Bursa îngerilor* a lui Ion Toma Ionescu am uzat de „elemente din instrumentarul folosit pentru reprimare”.

În urma unei astfel de acuzații mizerabile, nu am decât să public mai jos cronică în cauză – „O poetică eșuată” –, pentru ca oricine să se poată convinge de intenția și semnificația acesteia și,

totodată, de îndreptățirea sau neîndreptățirea acuzațiilor lansate pe orbita literară de poetul și publicistul Aurel Sibiceanu prin revista *Arges*, care îi găzduiește fabulațiile număr de număr. Iată, așadar, textul care „a executat cartea lui Toma” (expresia îi aparține lui Sibiceanu).

O poetică eșuată

Citești o carte „de versuri” și te întrebi dacă ea este în același timp și o carte *de poezie*... Și, dacă da, prin ce anume te convinge autorul de acest fapt? Cum și-a compus el textele care te-au determinat pe tine să recunoști că producțiile lui sunt poezie? Aceste întrebări îi pot fi puse oricărui poet și, desigur, și lui Ion Toma Ionescu, autorul cărții *Bursa îngerilor*, apărută la Editura Paralela 45, în 2012, anul Revoltei care a schimbat vechiul Guvern PDL cu noul Guvern PDL, deci cu dobermanul de la SIE. Anul când dobermanul a fost dat jos la rândul său din fotoliu de către opoziție.

Tehnica poetică a lui Ion Toma Ionescu este relativ simplă: el decupează din real, îndeosebi din natură și existență, aspecte, scene, fragmente, clipe, pe care le asamblează într-o altă ordine, într-o logică ce face ca textul său să fie marcat uneori de o anumită îndemânare combinatorie și, de cele mai multe ori, de fragmentarism. Autorul pare că se inspiră din tehnica lui Hieronymus Bosch, care își compune tabloul din mai multe tablouri/secvențe. Textele sale amintesc deopotrivă de tehnica filmului, care pune cap la cap scene distincte. Iată în acest sens *Natură moartă*:

tușe albastre
cu iz vinețiu
adumbrind pânza

în lumina ștearsă
iedera arămie
mângâie zidul

lung ca un lujer
cuțitul scrijeleşte
scoarța copacului

liniști răpuse
zvon de culori năvălind
ca un stol de sturzi

pe șevalet inima
(de stârv) a artistului
pulsează surd

Un imaginar sărac

Tablourile sau colajele pe care le compune Ionescu sunt, prin viziunea lor, cuminti, fără explozii imagistice. Un eu calm, neutru, uneori absent din lucrare, o ființă discretă și mai ales devitalizată ne însoțește peste tot. Pașii iubitei sunt „furișaji”, sunt „ca o adiere de pleoape” (p. 9), cuvintele-s „de mătase”, oamenii sunt smeriți („oameni smeriți”, p. 14), „tineretea îngână lumină lină”, oamenii au „fețe pustii”, privirile sunt în gol, „viețile s-au scurs”, durerile sunt ascunse sau înfrânte. Alături de această lume fără nerv, viziunea nu sare nici ea din pagină și nu răstoarnă steaua, iar personajul compunerilor care joacă la bursa îngerilor este (nimerit spus!) „cu strigătul în lanț”.

Un imaginar sărac îl determină pe autorul *Bursei*... să folosească versul scurt, vers care numără în medie două cuvinte. Ionescu ne oferă și texte ale căror versuri au un singur cuvânt, iar dacă ar face o regulă din ele, zece cuvinte scrise de autor ar echivala cu zece versuri, iar 100 de cuvinte ar însemna 100 de versuri... Un adevărat poem mamut! Oricum, cu versuri compuse în medie din două cuvinte autorul reușește să „acopere” mai repede

paginile cărții. Când imaginația nu te dă afară din casă, găsești soluții. Ce muzică interioară mai pot avea versurile în două cuvinte este ușor de bănuț.

Limbajul cărții este predominant literal, denotativ, aproape lipsit de imagini poetice. Lirismul potolit, teșit, aplatizat, redus la tăcere ne arată că autorul (eul poetic) este eliberat de visuri, proiecte, frământări, tensiuni, catastrofe. Eul poetic nu este impresionat de nimic și nu impresionează cu nimic. El nu sângerează și pare să atingă idealul vechiului înțelept chinez: acela de a fi „simplu ca un lemn nelucrat”. Nu de dureri surde este vorba în aceste texte, ci de lipsa durerilor, a tensiunii afective, ideatice sau existențiale.

Fără punctuație...

Nu înțeleg motivația pentru care autorul, spirit de factură clasică și aflat pe calea unei modernizări care îl strânge pe la încheieturi, exclude din textele sale punctuația. Ionescu nu are nevoie de punct sau de virgulă, de semnul mirării ori de cel al întrebării. Să înțeleg că el nu are imperative? Sau că nu are – în textele sale – întrebări? Dar Ionescu vrea să fie hipermodern și renunță la semnele de orientare în limbaj.

Nu cred că scriitorul trebuie să ne uimească tocmai prin lipsa punctuației. Prin lipsa punctuației el se face mai degrabă neînțeleș și își alungă potențialii cititori. Noroc că autorul *Bursei*... a păstrat totuși două dintre vechile și prăfuitele convenții ale scriiturii europene, și anume scrisul de sus în jos și de la stânga la dreapta...

Îngeri de pământ. Îngeri țapinari și îngeri gardieni

O problemă pe care o pune placheta *Bursa îngerilor* este aceea a îngerilor... Este, în aceste texte, îngerul o ființă de-a dreapta Domnului, este el ființa nevăzută care ne însoțește și apără, „dublul” nostru ceresc (Pleșu), postura metafizică a eului nostru? Este acesta un mijlocitor între noi și Domnul?

Îngerul *Bursei*... nu are nimic metafizic. Îngerul lui Ionescu apare în cele mai real-realiste contexte: îngerii lui pot fi țapinari („îngerii țapinari”, p. 32), pot fi *asfaltatori*, pentru că „îngerii toarnă asfalt” (p. 45), *schiori* („îngerii pe schiuri”, p. 53), ei „se bat cu perne” (p. 54), se adună într-un „norod de îngeri” (p. 17) și, în fine, *surfesc*..., pentru că autorul ne vorbește în două rânduri despre „un lanț de îngeri surfând” (p. 61 și 66).

Sintagma „îngeri surfând”, pe care cred că nu o poți citi decât în cartea lui I.T. Ionescu, nu există în limba română. Iar dacă în postura de poet pe care o încearcă, autorul are „tot dreptul” să nască această „îngerii surfând”, mă întreb cât de semnificativă poetic și cât de izbită fonic este această secvență lexicală în gerunziul prin care ni se transmite.

Nu voi omite, firește, nici îngerul care în textele lui Ionescu apare cu funcția de *gardian* – „îngeri tăcuți gardieni” (p. 65) –, ca dovadă că postura metafizică a îngerului cu care ne-a obișnuit *Cartea Sfântă*, angheologia, textele sacre sau cele patristice a fost cu totul depășită și că revoluționarii din Piața

Universității nu au de ce să se teamă: gardienii care îi snopesc cu bastoanele de cauciuc după ce au plecat camerele de luat vederi sunt niște îngeri. Îngerii democrației!

De ce titlul *Bursa îngerilor* și nu altul? Dacă îngerii lui Ion ar fi avut o aură metafizică, atunci titlul *Bursa îngerilor* ar fi avut o semnificație, înțelegând că ființele serafice au ajuns să fie jucate la bursa oamenilor muritori... Dar cu îngerii de pământ, materiali, antiteza e spulberată și golită de poezie. Titlul plachetei rămâne astfel doar un titlu care sună bine și fără acoperire în carte.

În afara lumii și a poeziei de azi

În cea mai mare parte a lor, versurile lui Ion Toma Ionescu nu sunt afectate de lumea în care autorul trăiește. Este nemulțumit acesta de ceva? Protestează el pentru ceva? Trage de urechi democrația sau nomenclatura de azi? Nici vorbă! S-ar putea ca în percepția și înțelegerea sa totul să fie perfect, de vreme ce nu are nicio reacție. Nimic din sufletul și tensiunea zilei, din așa-zisă „viață de azi” ori din spiritul acestor vremuri nu răzbate în discursul său.

Dar trebuie să recunoaștem că autorul modern/postmodern nu are obligația să dea corp poetic unor teme anume și nicidecum să redea fidel, mimetic realitatea! În același timp, este adevărat că după tematica pe care textele autorului o propun și dezvoltă, acesta este evaluat. Pentru că una este să scrii despre natură, să „pastelezi” la nesfârșit textul, și alta este să îți pui problema ființei tale destinate sau să ai nerv social, să spunem.

Fac această remarcă în contextul în care Ionescu, altădată *albastrul* care a dat de furcă Securității cu proiectele, credințele și visurile lui, dovedește acum că a uitat totul și că ființa de atunci a fost redusă la tăcere. Credințele, visurile și tulburările lui nu se mai văd.

Realitatea pe care o pune în vers Ionescu este... desprinsă de realitate, mai bine spus de spiritul realității. El scrie atât în afara lumii de azi, a spiritului ei, cât și a poeziei împlinite de azi. El scrie într-o altă epocă istorică și poetică – undeva pe la 1800. Oricum, el nici nu s-a contaminat de spiritul poeziei moderne, nici nu l-a contaminat pe acesta cu nimic, de vreme ce poezia modernă nu are nimic de câștigat din textele pe care autorul de azi le semnează. Ne referim, desigur, la versurile din prima secțiune a cărții, pentru că acelea din cea de a doua secțiune, postmodern intitulată *Lumea văzută de Ion. Împărăția PA*, este, prin cele zece texte ale ei, proză curată. Mai precis, acest al doilea ciclu se constituie din mici povestiri cu tâlc, salvate în general de pe blogul său. Toate aceste proze sunt rupte „în versuri” pentru a sugera că proza pe care autorul o scrie nu este proză, ci poezie. Un artificiu desigur neconvingător.

Acesta este textul care l-a dezamăgit pe Sibiceanu, pe bunul său prieten Toma, autorul cărții, și pe domnul securist, bun prieten cu poetul Sibiceanu.

Citești o carte „de versuri” și te întrebi dacă ea este în același timp și o carte de poezie... Și, dacă da, prin ce anume te convinge autorul de acest fapt? Cum și-a compus el textele care te-au determinat pe tine să recunoști că producțiile lui sunt poezie?

Remus Ștefan

...îmi fu teamă să nu mă prăbușesc, dar asta se întâmplă numai atunci când călătorești cu avionul sau când te dai în montagne-russe sau când privești lumea de pe Tour Eiffel...

litere

Autobuzul și bormașina mov

Eram toți acolo, în dimineața în care așteptam sosirea autobuzului, unul și același, circulând pe toate rutele și pe toate sensurile în același timp, când bărbatul de lângă mine tocmai mă întrebă dacă mi-am cumpărat o pereche de pantofi noi. Însă până să îi ofer răspunsul pe care știam că îl așteaptă, acesta scoase o mandolină din buzunar cu care începu să îl lovească pe celălalt bărbat de lângă mine, care, văzând ce i se întâmplă, ridică brațele în aer și se făcu nevăzut. Primul bărbat îl urmă la scurt timp după aceea, astfel că atunci când sosi autobuzul eram singur, la fel și toți ceilalți călători care își ocupaseră deja locurile rămase goale.

Autobuzul avea două rânduri de bănci așezate față în față, ca la nuntă sau ca la parastas, astfel că fiecare ne puteam privi în ochi unul pe celălalt. După ce mersem așa câteva stații, încetarăm să ne mai vorbim, simțind cum deja începem să ne citim unul altuia gândurile, ceea ce la drept vorbind ni se păru destul de amuzant, cu excepția momentelor când autocenzura înregistra momente de fluctuație datorate hârtoapelor întâlnite în drum și pe care șoferul, cu toată măiestria de care se credea capabil, nu reușea să le evite, oricare ar fi fost manevrele pe care le experimenta.

În mijlocul celor două rânduri de bănci, un brutar îmbrăcat în verde își repara bicicleta cu o bormașină mov. Bicicleta citea ziarul în timp ce purta o discuție aprinsă cu o umbrelă de paie care luă foc chiar la câteva clipe după sosirea pompierului cu turban și flașnetă, asupra căruia ne vom concentra întreaga atenție în continuare, căci nimeni nu știe cu precizie cât timp va mai continua să călătorească alături de noi.

După ce brutarul îmbrăcat în verde termină de reparat bicicleta, se așază pe bancă alături de noi, completând astfel tăcerea în care autobuzul continuă să înainteze, în timp ce de undeva de

verde, autobuzul cu cele două bănci așezate ca la nuntă sau ca la parastas, iar orașul era străbătut de un autobuz plin de o tăcere în mijlocul căreia ardea o umbrelă de paie.

Dacă ar fi și un preot printre noi, am fi cu unul mai mult decât suntem acum, zise pompierul cu turban și flașnetă. Ba chiar cu doi, dacă luăm în considerare femeia care se privește pe sine într-o oglindă rotundă, adăugă brutarul îmbrăcat în verde care se pricepea să repare lucruri cu o bormașină mov. Mie îmi place toamna să mănânc ouă de rață, spuse pompierul cu turban și flașnetă. Într-o seară, fratele unchiului meu a băut singur o ticlă de lapte, în timp ce sora mea l-a filmat cu telefonul mobil, completă pompierul cu turban și flașnetă. Se spune că șoferul autobuzului nostru poartă pe umărul stâng un papagal mut, se auzi o voce de la capătul celuiălalt rând. Eu chiar și atunci când nu plouă, tot îmi cumpăr un pachet cu biscuiți, pentru că nu se știe niciodată când întâlnim o girafă verde fără un picior, interveni femeia care se privea pe sine într-o oglindă rotundă.

Se făcuse târziu și aproape că nu ne mai vedeam unul pe celălalt, însă nici unul dintre noi nu îndrăznește să îi spună șoferului să aprindă becurile, poate dintr-un fel de superstiție, poate dintr-un soi de obișnuință venită odată cu trecerea timpului, când călătorești mai mult cu autobuzul, nici chiar întunericul nu îți mai pare ceva neobișnuit, începuserăm să depănăm povești, femeia care se privea pe sine într-o oglindă rotundă ne întrebă dacă dorim o cafea, noi dădurăm din cap în semn că da și atunci unul dintre locurile de pe rândul meu se făcu iar gol și poate pentru prima dată de când mă urcasem în autobuz îmi fu teamă să nu mă prăbușesc, dar asta se întâmplă numai atunci când călătorești cu avionul sau când te dai în montagne-russe sau când privești lumea de pe Tour Eiffel și îți se pare că jucătorii de pe Stade de France sunt atât de mici încât i-ai putea băga în buzunar sau într-o cutie goală de bomboane de mentă, dar tu nu vrei să faci asta de teamă să nu fii luat la întrebări, de unde ai mai luat și drăciile astea, în casă la mine să nu vii cu așa ceva! Până să apuc să explic ce și cum, pompierul cu turban și flașnetă scoase din buzunar un pachet cu cărți de joc, din care începuserăm să mâncăm în liniște.

În curând nici nu o să ne mai putem mișca de atâta liniște, zise femeia care se privea pe sine într-o oglindă rotundă aducându-ne cafelele. Biscuiții cu cremă de vanilie sunt mai gustoși decât cei cu cremă de fructe de pădure, aprobă brutarul îmbrăcat în verde. Odată, am întâlnit un cimpanzeu care știa să scrie cele mai frumoase scrisori de dragoste pentru iubita lui de la Budapesta, își aminti pompierul cu turban și flașnetă. Bunicul meu știa să croșeteze ciorapi cu o singură mână, informă vocea de la capătul celuiălalt al rândului.

În autobuz începu să se facă frig și brutarul îmbrăcat în verde porni bormașina mov. Flașnetă pompierului cu turban scoase un al doilea cântecel trist, în care se povestea despre o pianistă din Japonia, un șofer de taxi și o pelerină roz, în timp ce femeia care se privea pe sine într-o oglindă rotundă puse capul pe umerii mei și adormi. Dincolo de fereastra din spatele meu ghiceam drumul și noaptea și cu toate că mi-aș fi dorit să știu încotro ne îndreptăm, am preferat să închid ochii și să îmi imaginez că lumea e suficient de mică încât să încapă într-o cutie goală de bomboane de mentă.

Nicolae Popescu-Galicea

Stare erotică

Eros, în refugiu?

De timp iubită, vii,
Citindu-mi indexul iubirii
În fiecare zi.

Dis-de-dimineață,
Metaora* reclama un
Aprig junghi de viață...

(12 iunie 1969)

* Anagramă reprezentând Moartea.

Înaintăm

Tăcerea
Din ceruri...

Al nemărginirii
Senin.

Înaintăm
Sub escorta vremii...

Al înfrățirii ram

Al înfrățirii ram
Înflorește-n noi,
Ocotit
De razele înțelepciunii.

Nu numai...

Numai zbuciumarea?

Luminoasele amintiri
Ți le aduni
Precum cineraria
Florile multicolore
În buchete.

Părăsire temporară

Nisip
Răcindu-se,
Uitat
De clepsidră,
Părăsit
De trupurile jinduind
Oprirea timpului...

O nouă plecare

În unghiul invidiat
Al cocorilor
Mă-nchipui zburând,
Gândindu-mă
La geometria copilăriei.

O nouă plecare
Peste hotarele toamnei.

Strigătele venite din văzduh
Tulburând vitale adâncuri.

Confidență

De mai puține ori
Mă cert, apoi mă iert
Și mă ridic deasupra
A tot ce e inert.

Mă scade-avidul timp,
Eu însă îl adun,
Redându-mi liniștea
Momentul oportun.

Orgolii

Orgoliul este un *dezechilibru*, sentimentul superiorității fără îndoială, se dezvoltă *din sine însuși*, se autoregenerează, se comportă *reactiv* și dăunează grav interrelaționării. Este inflexibil, arogant, compromite evoluția psihică a individului și se comportă ca un simulacru al demnității. Apare ca o *excescență mentală*, e un narcisism al minții, îl limitează pe posesor și-i limitează accesul la ceilalți. Orgoliosul se plasează singur pe o altă dimensiune a realității, iar supraestimarea personală se petrece prin subestimarea simultană a celorlalți. Încrederea în sine a omului orgolios este exacerbată, artificială, goală de conținut. Unii cred că orgoliul este un instinct de apărare, că ascunde frică, nesiguranță, neîncredere. Că poate fi o formă a instinctului de conservare. Alții spun însă că *reacția inflamabilă* este generată de *lipsa de arme* veritabile - intelectual -, de lipsa rezistenței psihice la lupta-onestă-de-idei; orgoliosul fuge din relație/competiție, pentru că n-ar suporta nici umiliința slăbiciunii sale în fața celuilalt/ceilorlalți, nici înfrângerea posibilă. Sentimentul nu-i ocolește pe artiști, pe filozofi, pe oamenii politici, nici pe oamenii de rând și are multiple forme de manifestare. Este ca un *balaur cu multe capete* și poveștile cu el se dovedesc nefericite. Orgoliul poartă multiple măști: trufia, invidia, mânia, lăcomia, ura, contradicția, rivalitatea etc.

Orgoliosul nu cunoaște sentimentul generozității, se retrage egoist în sine ca să-și ia de acolo toate argumentele, evită ipotezele și nu cunoaște toleranța. Dimpotrivă, e invidios, suspicios și are mania persecuției. El *livrează* societății/socializării un *ego* monstruos, deformat, distructiv, care tinde să împrumute realității aceleași dimensiuni și caracteristici. O eroare de interpretare a unei situații/a cuvintelor atrage după sine o degenerare comportamentală, orgoliul înflorește baroc, revărsă proliferativ, sufocă. El se dezvoltă, crește în relație autonomă, în entitatea de sine stătătoare a individului, dar și în raport cu ceilalți, iar uneori orgoliul atrage după sine alt orgoliu și apoi altul, într-un nesfârșit *legato* interrelațional. Sunt psihologi care îl abordează ca pe o reală tulburare de personalitate. Nietzsche considera că aceste dezechilibre sunt consecința abolirii ordinii sacre a lumii, *oamenii se află*, spunea el, *la limita inferioară a acestui declin, ei nu mai aspiră în viață decât la o jalnică suficiență*. Orgoliul apare ca un *raport de forțe* între oameni. Orgoliosul uită, ignoră sau nu știe că a-l devaloriza pe *celălalt* este frustant pentru tine însuși, e dezarmant și trist în cele din urmă. Orgoliosul se promovează perpetuu, are despre sine o impresie la superlativ, are o părere exagerată și nejustificată despre valoarea sa și despre importanța socială. El se supraapreciază, se urcă pe un *soclu* nevăzut, imaginar și nu lasă nicio șansă înfrunțării raționale *de la egal la egal*. Ca să-și înfrângă această pornire nefirească, omului îi trebuie înțelepciune, realism și modestie. Trebuie să fie cinstit cu el însuși și să nu-și adjudece, printr-o instanță neabilitată, *nimic* din meritele și calitățile celorlalți. Orgoliul este de fapt o tendință de dominare a ego-ului hrănit pe ascuns și peste limite, este o convingere nedecarată a superiorității valorice, o distincție subiectivă și o invocare zgomotoasă a dreptății proprii. Semnele lui distinctive sunt nenumărate și îl (re)cunoaștem cu ușurință pentru că aproape toate sunt *lăsate la vedere*. Un ins orgolios crede că are întotdeauna dreptate, deține un sistem ultim de valori, nu acceptă punctele de vedere ale altora, contrazice fără întrerupere, nu-și recunoaște niciodată greșeala, își inventează argumentele, nu cunoaște sentimentul

culpabilității în niciun context, nu are un vocabular flexibil și, nu lipsit de relevanță, nu are noțiunea de iertare. Într-o adevărată prelegere la temă, Giovanni Papini scrie: „*Orgoliosul nu suferă să fie contrazis, orgoliosul se simte ofensat de cea mai mărunță opoziție a cuiva, de cel mai justificat reproș, orgoliosul vrea mereu să aibă ultimul cuvânt în fața celor pe care-i consideră inferiorii săi; din acest motiv el se lasă pradă furiei și turbării. [...] Orgoliosul nu poate concepe ca altul să aibă calități și șanse mai mari decât ale sale; trăind cu iluzia superiorității sale față de ceilalți, orgoliosul nu poate suporta să vadă pe alții ajunși mai sus decât el, mai onorați și mai lăudați, mai puternici și mai bogăți...*” (în *Camera neagră*). Se poate spune așadar că orgoliul se instalează cu precizia unui *diagnostic*, întrerupe posibilitatea de perfecționare a sinelui, mai mult, *il orbește* pe proprietar, îl învinge și se instaurează ca un *dictator al conștiinței*. Astfel sunt generate tensiuni, contradicții majore, adesea conflicte ireconciliabile. Unii cred însă că o doză minimă de orgoliu este necesară, un *orgoliu bine temperat*. Că, atunci când apare, poate fi ignorat, educat sau cel puțin *cosmetizat*.

De cele mai multe ori oamenii confundă orgoliul cu mândria și/sau cu demnitatea. Mândria de exemplu este, până la o anumită limită, *firească*; putem fi mândri de realizările noastre, de performanțele obținute, ea este o reacție normală, *naturală*, stimulată de conștientizarea propriei personalități, a locului pe care îl merităm și a rostului nostru printre ceilalți. Jules Renard spunea că *există falsă modestie, dar nu există fals orgoliu*. Cunoașterea de sine provoacă în mod automat și încrederea în calitățile noastre stabile, bine plasate într-un sistem de valori autentice, general-umane, mai ales când/dacă acestea sunt probate prin *izbânzi* (re)cunoscute inclusiv de ceilalți. Această autocunoaștere *obiectivă* determină o anumită conduită, un comportament bine studiat și echilibrat, o detașare de vulg și de superficialitate, dar și o insistență convingătoare când sunt în joc valorile în care credem și pe care nu suntem dispuși *să le negociem*. Un om cu mândrie nu consimte și nu se implică în lucruri pe care le consideră sub limita acceptabilității, degradante, care i-ar leza demnitatea. Mândria, dacă intervine în acest sens, este binevenită și este direct proporțională cu încrederea în noi înșine și în conștientizarea argumentelor de care dispunem. *Mândria necesară* salvează de multe ori valorile în care credem și anulează *diluarea* lor (și a noastră) în compromisuri de tot felul. Acest tip de mândrie *îndreptățită* ar putea fi echivalată cu *demnitatea minimă*, dincolo de care este periculos să ne aventurăm. Această formă e cea mai maleabilă și se pliază schimbărilor de perspectivă, precum și rațiunii în dinamica ei. La un moment dat, mândria personală poate fi determinată și de mândria altora, justificată, dar și de eroarea/interesul în care alții sunt plasați. Lucrul acesta ne atrage atenția asupra spuselor lui Haruki Murakami: *între încrederea în sine, sănătoasă și îngâmfarea nesănătoasă e un perete foarte subțire* (în *Autoportretul scriitorului ca alergător de cursă lungă*).

În altă ordine de idei, când vorbim despre demnitate, vorbim de onoare, de respectabilitate și în sprijinul lor despre principii și atitudine. E adevărat însă că puțini dintre semenii noștri ating această performanță (poate că nu ajunge o *singură viață!*). Demnitatea e consecventă și atrage în arealul ei etica și moralitatea. Ea acceptă conviețuirea armonioasă cu mândria ca adjuvant. Nimeni nu are demnitate *în exces*, în

lumea post-modernă ea fiind mai mult decât oricând un concept orientativ, relativ, mult *prea* abstract, un concept pe care o *lume nebună, nebună, nebună* în cursa ei complexă l-a elasticizat.

Toate aceste teorii nu au însă legătură cu orgoliul/orgoliile. Poate singurele manifestări acceptabile ale orgoliului sunt cele nevinovate, metaforiza(n)te și lipsite de agresivitate: orgoliul unei flori, orgoliul frumuseții, orgoliul copiilor sau al păsărilor rare...

Lumea adulților astăzi este mai mult decât oricând lumea lui Voltaire: *un teatru de orgolii și de rătăcire!* Orgoliul înseamnă îngâmfare, vanitate, suficiență, trufie - și acestea nu sunt de folos *în recuzita* unei personalități bine construite - iar cine se va *înălța pe sine se va smeri; și cine se va smeri pe sine se va înălța*. (Ev. Matei XXIII.12).

Florian Silișteanu

Din cana cu păsări

eu eu te iubesc mai mult

Vine o vreme când vrei să te așezi la locul tău

Să dregi busuiocul să ieși în câmp și să te uiți după nori să vezi cum arată Dumnezeu să lași în urmă totul nu cumva rotoitoare fiind absența să te strige pe nume

Vine o vreme în care rupi o foaie din caietul distanțelor una fără linii desigur pe care după ce o mototolești o desfăci și o întinzi te uiți la ea și în sfârșit începi să scrii să scrii mărunț de mână să închizi ochii și să vezi că totul e gata că ploaia e aproape și că...

Vine o vreme în care mergi la magazin să probezi îngeri să vezi dacă ți se potrivește vreunul a nu fi el mai mic tu mai mare sau invers deopotrivă de înalți... nu asta nu

Vine o vreme mai ales când te auzi strigat și atunci înțelegi abia atunci înțelegi că exiști că te afli că ești în carnea și oasele unuia care umblă la drum însoțitor de soartă abia atunci când ești strigat îți dai seama că ești și că nu singur

Vine o vreme când vrei să te așezi la locul tău când nu mai vrei să locuiești cu chirie în scuipatul zilei vine vremea aceea despre care au scris cărțile sfinte și nu ai înțeles mare lucru

Te-ai închinat doar și ai mers mai departe schiopătând morții

Vine o vreme când ți se ia de pasăre - de aripa ei nu

vine o vreme în care iei scara și urci în pod să găsești unde stă ascunsă vederea

Nimic nu-i al tău
nimic nimic... nimic

Pleci de acasă pur și simplu ca să îi torni în pahar lui Dumnezeu!

**Îmi vine să
înjur și să
blestem acest
neam
nerecunoscător,
rău intenționat
și fără pic de
cultură politică!
Păi, băăăă,
frații mei, în loc
să fim mândri
că intră și
domnul deputat
al nostru în
lumea bună a
politicii
românești, noi
deja ne decidem
de el? În ce
lume trăim,
domnii mei? De
unde atâta lipsă
de respect față
de un ales al
neamului?**

proza

Ce bine vorbește...

Ce bine vorbește domnul Popescu! Mă uit la domnia sa, și nu-mi vine să cred! Nu se mai nervează, nu mai are tusea aia înecăcioasă de oficios, când face unele pauze, nu mai scuipă printre dinți ca un neam prost. Este adevărat că și de data aceasta am făcut unele eforturi să-l ascult, dar m-am minunat că, în sfârșit, domnul Popescu, distinsul nostru deputat, domnul Popescu a început să-și intre în normalitate! Aflat ca niciodată mai aproape de domnia sa, fără să vreau mi-am dat seama că a început să folosească și unele parfumuri ceva mai scumpe, chiar dacă încă mai uită să se spele sub brațe, iar nădușeala aia imposibilă care-i curge peste tot pute de crezi că are întotdeauna alături instalată vreo cabină de wc ecologică...

N-o să vă vină să credeți, dar domnul Popescu a venit la întâlnirea cu noi, atenție, numai cu două ore întârziere față de ora anunțată în invitație și, trebuie să remarcăm, omul a venit, cât de cât, adecvat îmbrăcat. Vreau să spun că purta costum albastru, cămașă albă și cravată roșie. Mai are de revăzut zona picioarelor. Nu este tocmai plăcut să vii în costum și cravată iar în picioare să porți adidași! În sfârșit, am văzut și primul semn serios de adevărată domnie și de îndreptare la domnul Popescu, în sensul că, la buzunarul de la haină și-a așezat, este adevărat, nu tocmai inspirat, o batistuță de culoare roz! Nu știu cine l-a consiliat astfel, dar, așa, ca un început într-ale domniei, pot să spun că domnul Popescu, așa cum ne-a apărut nouă astăzi, nu mai seamănă aproape deloc cu acel „domnul Popescu” de ieri.

Vreau să vă mai spun ceva, ceva extrem de subiectiv, ceva ce ține de mândria noastră de alegători, de felul nostru de manifestare și poate chiar de felul nostru de percepție a unor schimbări specifice la oamenii noștri politici. Mi-a plăcut, de pildă, felul în care domnul Popescu a început să se uite la noi. A început, este adevărat, cu timiditate, dar a început să-și ridice altfel capul, are o semeție de conducător, ne privește deja de la o anumită distanță, dintr-un loc în care noi n-avem acces, sigur dintr-o altă lume, pentru că pare ușor misterios și pierdut, se vede că l-a prins oarecum forța puterii pe care i-o dă postul de deputat și, recunosc, asta ne place. Altfel spus, ne place și nouă, ca domnul nostru deputat, să ne privească de sus, de foarte sus! Să ne privească așa cum fac politicienii noștri adevărați, să ne privească de-acolo, din sferele înalte ale puterii și să-și intre cât mai repede în haina omului important!

Noi i-am croit această haină domnului deputat Popescu, noi l-am obligat prin forța votului nostru să se îmbrace altfel, să se ridice sus, sus de tot, să ne dea sentimentul că acolo, în înalțuri, am putea fi și noi alături de el. Dacă domnul deputat Popescu, omul ales de noi să ne reprezinte interesele în zona de sus a puterii, începe să-și

intre în rolul pe care noi i l-am oferit, atunci este bine! I-am și sugerat să-l privească pe domnul Naste-Curlescu-Neam-Prost, să-i studieze un pic personalitatea, mersul, privirea, zâmbetul, felul în care-și rotește cuvintele prin gură înainte să le dea drumul spre noi, prostimea... Să-l privească pe domnul Ion-Cristoșii-Mă-sii, singurul, unicul ziarist cu faimă, cu trecere peste tot unde pute serios a bani și putere, să-i prindă din zbor mimica feței, rotunjirea buzelor și mai ales umflarea obrazilor atunci când începe să ne transmită o parte din gândirea sa filosofică, o parte din gândurile sale patriotice, de pe vremea celui alt regim. Să-i studieze pe noii veniți în zona puterii, pe toți cei care ne-au promis fericirea absolută și iubirea eternă și să ia, de la fiecare, ce are mai special, mai reprezentativ. Să vadă și să simtă, mai repede și mai bine, cum se minte de nevoie, de necesitate și din interes, să vadă și să simtă, așa cum văd și simt politicienii noștri, cum se fură în interes personal, în interes de grup și în interes de neam de sânge, ori fără nicio legătură de neam. Să învețe mai repede tehnicile speciale ale trădării celui care te-a ales pe funcție, ale trădării interesului național și chiar ale trădării de dragul artei trădării.

I-am cerut, domnului nostru deputat, în termeni extrem de politicoși să învețe mai repede arta minciunii și s-o folosească cu toată deschiderea și priceperea domniei sale, împotriva noastră, ca să simțim și noi misterul unor minciuni adevărate, „cinstite”, dacă pot să spun așa, să ne simțim mândri că alesul nostru este mincinosul nostru, că alesul nostru este trădătorul nostru, că alesul nostru este, în sfârșit, politicianul nostru adevărat, omul în care am investit încredere, speranță și adevăr!

Să știți că primul pas domnul Popescu l-a și făcut, și am ținut să-l felicit personal pentru atenția ce ne-o acordă. Și-a angajat la cabinetul parlamentar, pe post de secretar personal, pe tanti Eleftera, soacra domniei sale din partea celei de-a treia soții, pe fiica cea mică, din cea de-a doua căsătorie, a angajat-o pe post de consilier de imagine, și pe băiatul Belu, din prima căsătorie, un băiat admirabil, cu trei condamnări pentru furt calificat la activ, l-a angajat pe post de șofer, director de cabinet și relații cu presa...

Este adevărat, Belu ăsta, este din firea lui neam-prost, ne cam înjură atunci când apelăm la el cu ceva, dar nouă, tocmai asta ne place! Să ne înjure de mamă, de tată, de dumnezeii-dumnezeilor noștri și cum i-o mai veni la gură! Poate, dacă își pune mintea cu noi, să ne și lovească după cap, așa, un pic ștrengărește, dar să ne lovească, să-i simțim forța și puterea de fiu de deputat!

Lumea, că d-aia este lumea făcută, fără să stea prea mult pe gânduri, a început deja să vorbească despre unele incompatibilități și chiar unele

derapaje, chipurile, de la morală...

Prostii mai mari nici n-am mai auzit!

Îmi vine să înjur și să blestem acest neam nerecunoscător, rău intenționat și fără pic de cultură politică! Păi, băăăă, frații mei, în loc să fim mândri că intră și domnul deputat al nostru în lumea bună a politicii românești, noi deja ne decidem de el? În ce lume trăim, domnii mei? De unde atâta lipsă de respect față de un ales al neamului? Și, dincolo de orice s-ar spune, atunci când a fost vorba să se facă listele cu deputații noștri, voi unde ați fost, măi, vorbitori de rele? Când ni s-a propus candidat la deputăție domnul Popescu, noi ce-am făcut? Vă mai amintiți? Nu vă mai amintiți? Lasă, că vă amintesc eu! Ne-am luat frumușel punguța cu ulei și zahăr, am dat buzna la masa domnului Popescu, am mâncat mititei, am băut berea dată de doamna Eleftere-soacra, ne-am „bătut pe burtă”, cum se spune, cu domnul Popescu de parcă îi eram egali și chiar superiori, și, acolo, bă, acolo la cârciumă, beți, tâmpiți și prostiți de vorbele mieroase ale doamnei Eleftere-soacra, i-am transmis toată iubirea noastră, și i-am dat votul de deputat! Acolo, la cârciumă l-am ales noi deputat pe domnul Popescu, pentru că mersul la urne, în duminica următoare nu a fost decât o simplă formalitate! Este? Vă mai amintiți? Mă poate contrazice cineva? Acuma de ce nu vă mai place domnul deputat Popescu? Și stați să vedeți ce perspective are domnul deputat! O să-l vedeți cât de curând ministru la industrii sau ministru la turism, că distinsa sa soție, este vorba de ultima, de doamna Geta-blonda, ne-a spus că are în vedere să-și cumpere o casuță de vacanță pe litoralul Barcelonei...

Nu vreau să intru în jocul celor care n-au caracter și se dau duși de vânt!

Domnul Popescu, așa cum se prezintă azi, are toate șansele să devină un politician adevărat, un politician despre care toate instituțiile justițiare din țara asta să poată vorbi la un moment dat în felul lor special, atât despre domnia sa cât și despre noi, adică despre noi, noi cei care ne-am vândut votul la cârciumă și l-am introdus în politică pe domnul Popescu!

Nu vi se pare oarecum măreț și suficient pentru niște iluștri anonimi ai lumii?

Acuma, fără să ne mai ofuscăm în zadar, eu zic să fim ceva mai atenți că se apropie din nou alegerile și după cum se observă, domnul deputat Popescu a și plecat prin sat cu punga de mălai și sticluta de ulei! Și, atenție, cineva deștept, l-a învățat să poarte un costum alb, alb-imaculat, să se vadă de la distanță că omul nostru este, chipurile, nepătat...

Observați de ce-mi place mie domnul deputat Popescu?

Cine sunt eu...

- Simt și eu.

- Viața noastră a devenit ceva ce nu se poate încă explica...

- Ei, lasă, o să explice Istoria. Aș vrea totuși să ascult unele certitudini, dacă înțelegi tu vrerea mea...

- Vă înțeleg, sunteți om, aveți și dumneavoastră unele emoții cu privire la felul în care lumea o să perceapă personalitatea dumneavoastră...

- Exact! Exact, Costache. Uite că m-ai citit chiar dacă eu nu ți-am explicat unele chestii. Am unele emoții și aș vrea să faci dumneata un exercițiu de bunăvoință, nici nu știu cum să-i spun, și să-mi dai unele indicii din care eu să pricep cât de cât, locul, zona, poziția istorică în care o să mă așezați voi după ce n-oi mai fi șeful vostru!

- Păi, o să fiu direct, cât se poate de discret și, mai ales, cât se poate de cinstit!

- Așa te vreau! Direct, discret și, mai ales, cinstit!

- Sub conducerea dumneavoastră, domnule președinte, a dispărut definitiv și irevocabil, cum ar spune parșivii aștia de avocați, orice urmă a Statului nostru de drept! Gata, s-a dus dracului unde s-o fi dus că pe noi nu ne mai interesează așa ceva! Dreptul nostru este așezat la loc de cinstite în societate, voința noastră este lege, dorințele noastre sunt deja precepte morale ce se înfăptuiesc zi de zi, ceas de ceas...

- Costache, măi, băiatule, stai așa!

- Încă un pic și termin, domnule președinte. Sub înțeleapta dumneavoastră conducere, am scăpat lumea de teama față de poliție, —>

Pico della Mirandola la curtea lui Lorenzo Magnificul

Viața lui Giovanni Pico della Mirandola, pe cât de scurtă a fost, pe atât de frenetică, pasională, de-a dreptul prodigioasă, petrecută în ambianțele cele mai înalte și selecte cultural, cum era acela de la curtea lui Lorenzo Magnificul de Medici, la Florența. La paisprezece ani, era deja la Bologna, pentru a studia dreptul canonic.

Desigur, își putea permite să studieze ceea ce poftea și datorită resurselor materiale de care familia sa dispunea. Căci era una a conților della Mirandola și de Concordia (mama lui era Giulia Boiardo, nepoata celebrului poet). Aceste bogății i-au permis să studieze în cele mai renumite universități, inclusiv aceea din Paris, unde a întâlnit oamenii de știință cei mai de seamă ai epocii. Și, nu în ultimul rând, și-a putut forma una dintre cele mai mari biblioteci ale epocii.

S-a născut la 24 februarie 1463, în castelul în care a și trăit, având la dispoziție diverși cercetători-traducători, plătiți de el, care executau noi versiuni sau sinteze a unor texte importante greu (sau deloc) accesibile în epocă. Chiar dacă el însuși cunoștea bine greaca, ebraica și araba, ca și alte limbi antice mai puțin importante.

Acestor posibilități materiale se adăugau și disponibilități native, care au rămas proverbiale în istorie. De exemplu, memoria sa extraordinară, ca și inteligența sa deosebit de acută, un temperament foarte viu și un fizic de invidiat. Toate acestea ne dau o modestă imagine despre contele de Mirandola și Concordia.

În ce privește filosoful teolog, o sinteză e și mai greu de făcut. Oricum, nu putem să nu facem referire la celebrul text *Della dignità dell'uomo / „Despre demnitatea omului”*, așezat în fruntea celor nouă sute de Conclusiones, care trebuia discutate și apărute la Roma, după Epifania lui

1487, dinaintea doctorilor și învățaților din întreaga lume, cu scopul de a demonstra o posibilă convergență unificatoare a tuturor doctrinelor și culturilor în adevărul creștinismului.

Din păcate, imponenta muncă săvârșită de tânărul Pico (care avea abia douăzeci și patru de ani!) n-a mai fost prezentată, asta și pentru că unele teze au fost considerate suspecte de erezie de către Curia romană, iar autorul a trebuit să fugă în Franța, unde a fost arestat. Eliberat în urma intervenției lui Carol al II-lea și reprimat în Biserică, la curtea Papei Alessandro al VI-lea, Pico s-a stabilit la Florența, unde îl aștepta Lorenzo Magnificul, care i-a rămas mereu prieten și-l stima mult. Simțindu-și sfârșitul aproape, Lorenzo l-a vrut lângă el. Și, înainte de a muri, i-a spus, lui și lui Poliziano: „Aș fi vrut să am timpul să completez bibliotecile voastre”. Era 9 aprilie 1492 și Lorenzo Magnificul avea abia 43 de ani.

Perioada aceasta a fost una dintre cele mai efervescente de la curtea de Medici, și datorită lui Pico, dar și a măștrilor și amicilor săi: Poliziano, Ficino, Landino și alții, fără să uităm prezența mult discutată a „Marelui Profet Girolamo Savonarola”. Întâlnirea lui Pico cu Savonarola a avut enormă importanță pentru cel dintâi, cum mărturisesc scrisorile sale către nepotul său. Însă dacă monahul predicator a întârît viața spirituală a tânărului filosof, nu același lucru se poate spune despre dimensiunea terenă a acesteia: pare-se, de fapt, că Giovanni Pico a fost otrăvit, în 17 noiembrie 1493 (la 31 de ani!), de către secretarul său, în urma instigațiilor dușmanilor marelui predicator. De altfel, monahul dominican încercase, în van, să-l convinga pe Pico să devină călugăr: deși și-a donat averile, Pico n-a răspuns acestei invitații. Cu siguranță, încercarea dominicanului n-a fost fără rezultate spirituale; căci însuși Savonarola a mărturisit că tânărul său prieten, care a fost înmormântat în San Marco, îmbrăcat în haină dominicană, se mântuise, dincolo, chiar dacă fusese trimis în Purgatoriu, pentru a-și ispăși păcatele, printre care acela de „a fi întârziat de a veni la religie (credință), în viața sa”.

—> justiție, parchet, și orice altceva ce ține de ordine, drept, ori interes național. Nici nu știți ce fericiți suntem că facem parte din partidul dumneavoastră, un partid al demnității noastre, al dreptății noastre și al realizărilor noastre. Niciodată în prăpădita asta de istorie națională, nu ne-am simțit mai apărați, mai ocrotiți și mai încurajați în faptele noastre de muncă, așa cum înțelegem noi munca și câștigul! Monument de marmură vă facem, mausoleu din pietre prețioase vă ridicăm, biserică mai mare decât Catedrala Neamului vă înălțăm, dacă ne cereți ori dacă ne sugerați! Dumneavoastră și numai dumneavoastră, ne-ați separat de cocălari, ciumpalaci, țigănci împuțiți, găozari și cine mai știe ce alte arături v-au inundat domniei voastre memoria, zestrea bunului-simț ori natura umană în general. Cu dumneavoastră în frunte, hoția a devenit o afacere cinstită și bănoasă, prostia a devenit un principiu moral și obligatoriu de guvernare națională iar minciuna, scumpa noastră minciună, a devenit unica noastră șansă la demnitatea umană spre care aspirăm cu toții. Din niște nimeni dumneavoastră ați făcut oameni de stat, din analfabeți ați făcut parlamentari europeni, din hoți mărunți, ați făcut hoți de anvergură internațională! Iată numai câteva din motivele pentru care, niciodată, dumneavoastră nu mai aveți de ce să vă întrebați cine sunteți, ce loc, poziție și zonă de interes

național ori internațional veți ocupa în amărăta asta de Istorie națională!

Eu, admiratorul dumneavoastră, în deplină cunoștință de cauză, vă declar erou național! Neam de neamul meu n-a obținut mai mult, mai repede și mai direct atâta avere, atâta fericire și atâta împlinire personală!

Trăiască incompetența competenților și competența incompetenților, domnule președinte, că viața e scurtă, lumea oricum bârfește și Opoziția, că d-ai-a este Opoziție, blestemă ca proasta în târg, degeaba! Vreți să continuați?

- Nu, nu mai vreau nimic. Nu mai vreau absolut nimic... O întrebare aș mai avea!

- Vă rog!

- Așa, ca dumneata, gândește toată lumea ?

- Da, lumea noastră, nu v-am spus? Lumea ailaltă gândește ce vrea! Ce ne interesează pe noi ce gândește lumea ailaltă? Sigur, mai este și lumea Opoziției, despre care deja v-am spus, că are o altă gândire, dar nici asta nu ne mai interesează pe noi, nu? Domnule președinte, ascultați la vorbele lui Costache. Am intrat deja în nemurire, înțelegeți? Iar dumneavoastră, așa, ca o părere personală, sunteți deja nemuritor, definitiv și irevocabil, cum ar spune parșivii ăștia de avocați, nemuritor! E bine? Vă place ceea ce auziți?

(Din volumul *Situații de urgență*)

Cele o mie și una de zile și nopți filosofice

Din partea de filozofie a filozofiei

Practica filozofării este, mai direct formulat, religia atenției: a vieții petrecute în atenție, a dezvoltării acesteia până la dobândirea posibilității de a fi oricând în legătură directă cu orice tip de manifestare a mentalului, cu orice etapă de transformare a atenției însăși. A fi mereu în spatele atenției, care se dezvoltă și pe care trebuie să înveți, cât se poate de bine, să o lași să se dezvolte, înseamnă a începe să practice filozofarea. A nu se înțelege că a fi în spatele atenției sugerează că vor exista momente în care va trebui să-ți asumi responsabilitatea de a o manevra, chiar dacă această atenție nu este doar a ta: ești chiar tu. Atenția nu trebuie să fie învățată nimic. Nu trebuie împovărată cu nici o dorință de-a ta, întotdeauna subversivă și în dezacord cu felul de-a fi al atenției.

Faptul că atenția nu trebuie învățată nimic, nu trebuie manevrată, te va stânjeni; numai de tine depinzând cât timp va dura acest lucru.

Odată „instaurată” starea de atenție, nu mai trebuie făcut nimic. Ea trebuie lăsată să „lucreze”, să se „manifeste”. Tu nu trebuie decât să observi, fiind necesar doar să rămâi deschis tot timpul pentru a fi în permanentă legătură cu manifestarea acesteia, care va deveni din ce în ce mai subtilă și care va întări, treptat, poziția ta de observator. Tu doar vei observa.

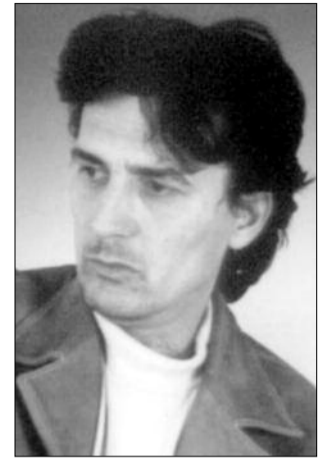
Fiind o religie a atenției, practica filozofării nu-ți va oferi niciodată cunoașteri, în sensul consacrat și împietrit al termenului, ci doar un anumit tip de fluiditate în universul mentalului, împletit cu un simț al orientării, o orientare specială în care, odată aflat, nu te vei mai duce niciodată, prin nimic din tine, spre lucrul la care se va întâmpla să privești.

Practica filozofării, fiind în același timp o practică a atenției, îți va oferi posibilitatea de a înregistra comportamentul oricărui gând, al oricărei idei din universul mentalului. Tu nu va trebui să te lupți pentru înălțarea niciunui sens, a niciunei mărețe „viziuni”, care ți-ar solicita prezența, la un moment dat.

Cu timpul, această practică va face ca tu să poți viziona din ce în ce mai multe lucruri aflate în universul mentalului; lucruri, gânduri, idei, structuri de gânduri și de idei. Toate acestea ți se vor dăruie treptat, odată aflat pe drumul dezvoltării atenției.

Practica filozofării, ca practică a atenției, te scutește de a mai fi filozof mereu în acțiune, așa cum ai fost învățat să fii sau cum ai crezut tot timpul că trebuie să fii.

Practica filozofării, din perspective practicii atenției te invită să nu mai participi la niciun fel de luptă, cât ar fi ea de metafizică, la niciun fel de „gâlceavă” a niciunui „înțelept” cu niciun fel de „lume”. Ea te aprovizionează din mers cu toate cele necesare, potrivit nivelului de dezvoltare spirituală la care ai ajuns. Ce vrei mai mult? Nu-ți rămâne decât să te folosești de această practică, să călătorești, să te bucuri de toate câte doar par a ți se întâmpla ție, de toate câte îți cer participarea în schimbul atenției, atenție pe care tu, însă, nu o vei părași. Bucură-te de aceasta și începe-ți călătoria în universul mentalului.

Odată „instaurată” starea de atenție, nu mai trebuie făcut nimic. Ea trebuie lăsată să „lucreze”, să se „manifeste”. Tu nu trebuie decât să observi, fiind necesar doar să rămâi deschis tot timpul pentru a fi în permanentă legătură cu manifestarea acesteia, care va deveni din ce în ce mai subtilă și care va întări, treptat, poziția ta de observator. Tu doar vei observa.

Mariana Șenilă-Vasiliu

De la Qala'at Seman/Sfântul Simenon Stâlpnicul, la Ugarit

„În majoritatea cazurilor, călătorul de azi trece prin țări străine, ca să zic așa, în sensul invers mersului istoriei.” Karel Capek

După ce am hălăduit pe străzile Alepului, pe seară, spre uimirea comunității prezente la vecernie, am intrat într-o biserică armenescă peste care am dat din întâmplare. N-am întârziat mult, prezența noastră de simpli turiști era stânjenitoare, așa că am hotărât să ne retragem, nu înainte de a da ocol cu privirea interiorului auster. Atitudinea profund religioasă a celor prezenți la slujbă era impresionantă și în afară de vocea preotului care slujea nu se auzea barem o șoaptă.

De piatră să fii și tot te mișcă tragedia acestui neam nobil, printre primele de nu cumva chiar întâiu creștinat, dramele prin care a trecut de atâtea ori de-a lungul istoriei care încep cu așezarea armenilor pe vatra străvechiului Urartu, până la genocidul din 1915 când, pe criterii etnice inventate ad-hoc de guvernul turc, 1.500.000 de armeni au fost masacrați în cele mai odioase moduri fără nicio intervenție fermă din partea Puterilor Aliate ori a Rusiei. Prinși între agresiunea turcească, care nici măcar la ora actuală nu recunoaște genocidul și vorbește doar de „regretabile abuzuri”, și Rusia, care și-a retras

persoane arestate, un milion cinci sute au fost deportate sau omorâte, ceea ce e totuna, au decimat populația armenescă din imperiu. Scriitorul austriac Franz Werfel a descris în romanul său „Patruzeci de zile la Musa Dagh” tragedia armenilor deportați, nevoiți să îndure jafurile, violurile, foamea, abandonul și crimele comise de armata turcă ori de kurzi. Multe familii de armeni și-au căutat scăparea în țările din jur, inclusiv în România. Supraviețuitori ai masacrelor, armenii din Siria reprezintă la ora actuală 2% din populație.

17 aprilie 2005

De dimineață am plecat spre Qala'at Seman, alias Sfântul Simeon Stâlpnicul, să vizităm ruinele bisericii ridicate în cinstea sfântului, după moartea acestuia în 496 de un împărat bizantin. Până la Qala'at Seman am parcurs cei 20 km ce-l despart de Alep razant cu granița turcească. Hotarul dintre cele două țări e un loc inospitalier, numai cremene tocată, albind în soare, peste care trece ca o cicatrice sârma ghimpată. Cu un astfel de peisaj nu mă prea așteptam la cine știe ce. Imensă mi-a fost uluirea când am descins în fața unei coline înverzite, cu șirurile de chiparoși îndoiți de khamsin. Încă și mai impresionante erau ruinele vechii biserici, cu ziduri întregi rămase în picioare, cu arcade dantelate prin care răzbătea lumina. Proiectate pe cerul de un albastru pur pe care treceau scame albe de nori, ruinele bisericii Sfântului Simeon tăiau respirația. Deși năruită de trecerea timpului, atât cât a rămas, dă măsura grandorii și monumentalității a ceea ce a fost biserica odinioară. Se vedea cu câtă atenție fusese lucrat și cel mai mic detaliu. Zecile de capiteluri risipite pe iarba de un verde crud și după trecerea vremurilor și vremuicilor își păstrau frumusețea de broderie dăltuită în piatră. A fost amuzant să constat că frunzele de acant ale capitelurilor erau cioplite înclinate, ca suflăte de khamsin.

Biserica e în realitate compusă din patru basilici așezate în cruce, pe octogonul închis de ele păstrându-se stâlpul de piatră pe care a trăit, s-a rugat fără încetare, a postit și a propovăduit Sfântul Simeon Stâlpnicul/Stylitul. Din pilonul de odinioară, înalt de 15-20 metri, timpul a ros până n-a mai rămas decât un pietroi de vreo doi metri, așezat pe vechia plintă. De pe o platformă din vârful stâlpului, Sfântul răspundea celor care îl cercetau, dar și muștra norodul pentru păcate și necredință. Vestea despre sfințenia lui și despre faptul că putea tămădui boli s-a împrăștiat fulgerător. „Și puteai să vezi la dânsul, ca râuri de pretutindeni, adunându-se felurimi de popoare, de seminții și de limbi: ismailiteni și perși, armeni și iberici, britani și italieni, creștini și păgâni, luând binecuvântare de la dânsul” (...) „Împărații Teodosie cel Tânăr și Leon cel Mare îi cereau sfatul și rugăciunile, împăratul Marcian a îmbrăcat haine străine ca să-l poată auzi mai bine. Cu sfatul său, împărăteasa Eudoxia, pe care o cinstea, s-a lepădat de rătăcirile lui Eutihie și foarte minunat a fost pentru toți oamenii din vremea lui”. („Proloagele de la mănăstirea Neamțu”, 1791/1991)

Despre Sfântul Simeon Stâlpnicul se zice că în copilărie ar fi fost cioban, dar la vârsta de 13 ani, în urma unei revelații religioase avute în

timpul unei slujbe duminicale când s-a citit din Evanghelie, ceva ce l-a mișcat profund. A părăsit turma și casa părintească, intrând într-o mănăstire numită Ograda. Starețul l-a încercat ținându-l șapte zile în fața porții înainte de a-l primi. Părându-i-se prea puțină învățarea Psaltirii și pravilei mănăstirești pe dinafară, a cerut să fie supus la încercări mai grele, drept care același stareț l-a îndrumat la o altă mănăstire cu regimul monahal cel mai sever. Acolo,

stărnind invidia și răutatea celorlalți călugări prin cucernicia și râvna sa, starețul Eliodor, văzând cât de îndârjit era Simeon în strădania lui de a se apropia prin nevoiță de Dumnezeu, l-a sfătuit să se retragă în pustie, unde a stat singur timp de trei ani într-o chilie încropită. Sfântul i-a cerut duhovnicului său, Vassus, să-i astupe ușa chiliei ca să poată ține post negru timp de 40 de zile. Prevenitor și îndoit că va putea rezista atâtea zile fără mâncare și fără apă, duhovnicul i-a pus totuși la îndemână, să aibă la nevoie, zece pâini și un urcioc cu apă. Când duhovnicul i-a deschis ușa după cele 40 de zile, l-a aflat mai mult mort decât viu, dar apa și pâinile erau neatinsse. Din acel moment și până și-a dat duhul, an de an, Sfântul Simeon Stâlpnicul a ținut post negru, rugându-se în picioare 20 de zile, iar alte douăzeci așezat din cauza osteneții.

Sfântul Simeon Stâlpnicul a fost cel dintâi călugăr stylit. Distanțându-se de lume, s-a pus chezaș între cer și pământ, între fiii lui Adam și Dumnezeu, încercând prin nevoițele sale să se facă iubit Celui-de-Sus și astfel să mai răscumpere preapământenele păcate. Ideea lui cucernică de a se izola pe un stâlp/pilon spre a fi ferit de ispite și ca să ducă o viață curată, plăcută lui Dumnezeu, a devenit repede o modă printre călugări, mulți dintre ei dedându-se în loc de sfințenie unui alpinism religios. Numai că între credința cea adevărată și pietatea de paradă există deosebiri esențiale, iar ce-i „făcut, iar nu născut”, cade adesea în ridicol. Nu mai știu unde, se povestește despre doi styliți cocoțați pe coloane învecinate care în fondul disputei privind natura lui Iisus - divină sau umană, ori și și - își azvârleau vorbe de ocară... Moda cățărării

Hotarul dintre cele două țări e un loc inospitalier, numai cremene tocată, albind în soare, peste care trece ca o cicatrice sârma ghimpată.

protecția militară cu toate că prin tratatul de la Brest - Litovsk din martie 1918 se angajase să „asigure evacuarea cât mai rapidă a provinciilor Anatoliei orientale și să le restituie Turciei”, armenii au rămas pe cont propriu, incapabili să facă față ororilor și masacrelor reluate de turci. Eufemistic numite „transferuri”, deportările erau avant la lettre, în manieră turcească, „soluția finală” aplicată ulterior de naziști evreilor. Masacrele n-au avut loc doar pe teritoriul Turciei propriu-zise, ci și în teritoriile ocupate, sloganul lui Abdul Hamid, ultimul sultan, era „Armenia fără armeni”. Genocidul dintre septembrie și decembrie 1915 a fost metodic: Erzerum, Trebizond, Mersin și Adana, Antiohia, iar Ezerum, iar Trebizond, iar Adana, Cesarea, Tarsus... Enumerarea este amețitoare, iar cruzimile, inimaginabile - la Urfa, 2.500 de armeni au murit arși de viu într-o biserică. Curând a venit și rândul armenilor din Alep. Începută în 1915 „soluția finală” a continuat și în anii 1916-1917. Sublima Poartă s-a dovedit criminală prin toate acțiunile sale: deportare - „Deplasarea armenilor și instalarea lor în regiuni de unde nu pot amenința securitatea armatei imperiale și nici să tulbure liniștea publică etc.” - ca și asasinatale -, din aproape două milioane de

Sfântul Simeon Stâlpnicul a fost cel dintâi călugăr stylit.

la pas

pe coloane a ținut până în secolul al XII-lea, când ultimii styliți au coborât pe pământ, reintegrându-se cursului vieții monahale normale.

Bucurându-se de atâta respect și prețuire printre oamenii de rând și capetele încoronate, era firesc să se ridice în cinstea Sfântului Simeon Stâlpnicul o biserică pe măsura credinței și faimei sale, să fie spre pomenire și înaltă cinstire și unde să poată merge lumea în pelerinaj.

Punct cardinal al credinței creștine, Qala'at Seman e o splendoare arhitecturală care, așa dărăpănată cum este, impresionează puternic privirea și mișcă sufletul. După 15 veacuri, ruinele sale au încă măreție și impun. Pot mărturisi cu mâna pe inimă că biserica Sfântul Simeon a fost unul dintre monumentele văzute în acea călătorie care au făcut asupra-mi cea mai profundă impresie.

Amestecul de stiluri și influențe - fațada principală e romanică, planul e în cruce greacă/cu brațele egale, capitellurile și mulțime de detalii sunt bizantine, iar peste toate stăruie un puternic suflu oriental - nu fac decât să-i sporească farmecul. Arhitectul G.M. Cantacuzino îi persifla pe adepții puritanismului stilistic care strâmbau din nas de îndată ce li se părea ceva „decadent”. „Orice exces de viață care rupe echilibrul obișnuinței, care dă formelor vigoare și construcțiilor o tehnică mai vie, după ei e decadentă” - scrie el. Și adaugă: „(...) îmi vine să exclud acest cuvânt cu desăvârșire din vocabularul meu, căci el trădează o preocupare morală în judecarea operelor de artă care nu poate fi decât vătămătoare”. Aferim, zic și eu, jurând că după ce am văzut Qala'al Seman să nu mai folosesc cuvântul „eteroclit” în sens depreciativ.

Ceea ce face farmecul Siriei este varietatea lucrurilor și locurilor de văzut: o cetate arabă, o moschee, o biserică, un templu păgân, un sit arheologic greco-roman, una dintre cele mai vechi așezări din lume, mici mănăstiri creștine risipite mai peste tot în locuri retrase din calea viiturii umane, o cetate cruciată, restul spectaculos a unui *cardo* ori un amfiteatru roman, marea, deșertul, văi înverzite și pustie, răsărituri și apusuri de soare altele decât cele cu care ești obișnuit. Șansa de a vizita acest colț de lume a fost unic, după reînceperea conflictelor interne din Liban și după războiul israelo-libanez zona devenind din ce în ce mai instabilă, itinerarul a fost ocolit, iar la ora actuală războiul civil din Siria, care tinde să depășească granițele țării, a redus la zero orice tentativă de a o vizita.

Am lăsat în urmă biserica Sfântul Simeon Stâlpnicul, grăbindu-ne să ajungem la timp la Latakia. Văzută din fuga autocarului ce se tot îndepărta, încununată de mândrele-i ruine tivite de verdele chiparoșilor, Qala'at Seman părea o corabie abandonată plutind pe albastrul celest. La o vreme, șoseaua a cotit-o angajându-se pe valea vestică a Orantelui, regiunea fertilă ce se interpune între dealurile pietroase și mare.

Port de primă importanță al Siriei, Latakia păstrează prea puține urme ale trecutului său: pe aici trecuse Alexandru cel Mare, Iskander cum îi spun arabii, în drumul său cuceritor; partea aceasta din imperiul împărțit după moartea lui Alexandru între generali săi, Diadohii, cum erau numiți, i-a revenit lui Seleucus, care a făcut din așezarea de la Mediterană unul dintre cele mai importante orașe ale imperiului său, dându-i numele mamei sale Laodiceea. Prosperitatea sa sub romani și bizantini, ce se datora comerțului maritim, în mod special cu vinuri, a luat sfârșit odată cu cucerirea cetății de către arabi în 686; tot pe aici au trecut și cruciații în drumul lor către Ierusalim, a mai avut loc și un devastator cutremur în secolul al XII-lea, apoi unul uman în 1188 - când Saladin a intrat în cetate - ce a pus capăt definitiv vieții prospere de odinioară. Rămas simplu port pescăresc, orașul și-a revenit abia sub mandatul francez (1920-1946). Orașul, așa cum se prezintă azi, este construit în acea perioadă și, ca atare, din punctul meu de vedere e neinteresant, drept care în loc să pierd vremea

aiurea am decis să plec la Ras Shamra, care se află la vreo nouă sau zece kilometri depărtare la nord de Latakia.

Numele de Ras Shamra nu-i spune nimic turistului european, dar la auzul numelui de Ugarit toți vor scoate un „A!” prelung-admirativ, dar entuziasmul se oprește aici. Câți vor să meargă la Ugarit? Din două autocare pline, doar nouă persoane au decis că e mai interesant să vadă ruinele palatului regal de la Ugarit decât să se plimbe pe chei, printre care și eu și minunata mea prietenă Gabriela (foto - în p. 48), memoriei căreia îi dedic aceste amintiri dintr-o călătorie fără pereche, din păcate pentru ea, cea din urmă. Mi-a rămas în suflet și pe retină zâmbetul ei fericit în acea înserare care se lăsa peste câmpul plin de flori galbene ce acoperea ruinele vechiului și imensului palat de la Ugarit, nesațul cu care sorbea amestecul de arome al ierburilor mediteranene, puternic și insinuant, mirosul marin pe care briza îl aducea dinspre Mediterana, privirea ei bucurăoasă care învăluia totul cu lăcomie copilărească. Desăvârșit tovarăș de călătorie și om în cel mai adânc înțeles al cuvântului, știa să prețuiască clipa, să o împărtășească cu dăruire, fără vorbe mari și fără gesturi de prisos. După dispariția ei, cu toată celebritatea și frumusețea locurilor pe care le-am vizitat, starea mea sufletească nu a mai fost aceeași. Și nici lucrurile văzute n-au mai avut aceeași aură...

Nu-i mare lucru de văzut la Ugarit, palatul e un labirint de resturi de ziduri în care rătăcești fără țintă și haotic. Din splendoarea palatului de odinioară n-a rămas intactă decât poarta monumentală de la intrarea principală, o arcadă de piatră semănând în mod straniu cu surata ei... azteca. Săpăturile arheologice începute de C. Schaeffer, în 1929, au scos la iveală cinci niveluri de locuire, cel mai vechi datând din neolitic. Obiectele descoperite atestă faptul că în milenii patru și trei Ugarit nu era izolat, că între el și Mesopotamia existau puternice legături comerciale și religioase. Fenicienii s-au așezat în acest loc abia la începutul mileniului trei. Prăbușirea cetății mesopotamiene a Akkadului, prosperă sub regii Sargon și Naram Sin, a atras după sine căderea Ugaritului, iar invazia hixoșilor a ras ce mai rămăsese din ea. Punctul final l-a pus cutremurul de pământ din secolul al XIV-lea î.Hr. care a năruit impozantul palat, transformându-l într-un morman inform peste care s-a așternut iarba ce vindecă rănila pământului. Sub stratul gros de pământ așternut precum uitarea peste multimilenara cetate datând din epoca bronzului, arheologul Scheffer a descoperit templele celor mai importante zeități, Baal și Dagan. E o descoperire importantă, însă minoră dacă se raportează la imensitatea sitului care, pentru a fi adus la lumină, ar necesita sume năucitoare. Deocamdată, pătura de pământ și iarba a acoperit totul. În apus de soare, sub razele piezișe care învăluie peisajul dându-i o aură romantică, o femeie mână câteva vite care pasc placide scuturând din când în când din cap și dând din coadă pentru a alunga afurisitele de insecte ce le năpădesc.

Cetățile se nasc, prosperă, mor și iar renasc... Ugaritul nu a mai renăscut, azi el supraviețuiește doar spiritual datorită celui mai important lucru pe care l-a dat lumii: alfabetul. Nu scrierea, care a existat la aproape toate popoarele, ci alfabetul de 28 de semne. A nu se confunda cu alfabetul fenician, tot de 28 de semne, care stă la baza scrierii actuale și care le-a parvenit europenilor prin filiera greacă, alfabetul de la Ugarit e cuneiform, precum cel akkadian sau mesopotamian. Ce e important de reținut în acest caz, ca și în al cifrelor zise arabe, nu este forma semnelor, ci reducerea substanțială a numărului acestora care ușurează scrierea. Dacă se compară cele 28 de semne ale alfabetului de la Ugarit sau ale celui fenician cu cele 4.000 de ideograme folosite în scrierea chineză, de îndată iese în evidență calitatea lui. Cărtitorilor porniți să mă acuze pentru gusturile mele „exotice” în materie de călătorii și mai cu seamă pentru interesul pe

care îl arăt lumii asiatice, în afara argumentelor de ordin artistic și filosofic pe care le pot invoca, le răspund că Orientul Apropiat e locul în care s-au născut cele trei mari religii care domină în lume, dar mai ales că el ne-a oferit nouă, hipercivilizațiilor, instrumentele de bază: alfabetul și cifrele arabe, fără de care lumea n-ar mai putea funcționa. Prezența mea la Ugarit nu se datorează palatului căzut în ruine, ea înseamnă un pelerinaj spiritual, o închinare la locul în care s-a născut alfabetul. Nu-i nimic spectaculos de văzut la Ugarit, peste ruinele lui acoperite de flori galbene pasc vacile pe care le mână o femeie sărmană; zidul pe care îl mângâi cu palma e doar o îngrămădeală informă de piatră și lut uscat; cu excepția porții prin care la plecare am văzut o echipă de la Discovery filmând o procesiune solemnă pentru vreun documentar istoric nu-i nici măcar un singur monument rămas în picioare. O muzică ciudată acompania procesiunea figuranților îmbrăcați în presupuse costume de epocă. Tot la Ugarit s-a găsit „scrisă” în lut prima partitură muzicală din lume, iar ceea ce auzeam era o încercare a filarmonicii de la Damasc de a „citi” aceste note muzicale ciudate, venind din urmă cu milenii. Am cumpărat o casetă cu această interpretare, are o muzică stranie, venind dintr-o altă lume și alte timpuri, nu lipsită însă de expresivitate. Dar oare se poate spune cu siguranță că aceasta era muzica așa cum o înțelegeau locuitorii Ugaritului? O turistă spunea că aude cavaleria... romană tropăind prin istorie. Chit că romanii s-au rătăcit pe aceste meleaguri abia în anul 64 î.Hr. n-am contrazis-o, ce, era să-mi stric excursia doar pentru atâta lucru?

În felul lor mai puțin spectaculos, cele două ore petrecute la Ugarit au fost cele mai relaxante din întreaga expediție în Orientul Apropiat. M-am lăsat în voia visării și a simțurilor, n-am făcut torticoli sucindu-mi capul în toate direcțiile la vânătoare de detalii, n-am stat încordată cu

**Cetățile se nasc,
prosperă, mor
și iar renasc...
Ugaritul nu
a mai renăscut,
azi el
supraviețuiește
spiritual doar
datorită celui
mai important
lucru pe care
l-a dat lumii:
alfabetul.**

urechea la pândă la explicațiile ghidului, n-am „procesat” date istorice, n-am... M-am îmbătat în schimb de galbenul acela strălucitor, fără egal, al florilor - peisajul semăna cu o pânză de Van Gogh - de miresmele parfumate ale ierburilor mediteranene și de mirosul marin ce răzbătea până aici peste limba de pământ ce se interpunea între Ugarit și Mediterană. Dacă îmi e îngăduită o apropiere între starea fericite în care mă aflam și înot, aș zice că „am făcut” pluta lăsându-mă în voia inegalabilei atmosfere ce domnea în acel moment al apusului deasupra Ugaritului.

la pas

Doi pentru o viață sau

Povestea unei familii din București, Grecenii

In memoriam Radu Greceanu

După o serie de volume privind Bucureștii de odinioară, despre doamnele și domniile de anță, precum și despre monumentele orașului, unele știute, altele ignorate ori rămase de izbeliștea uitării, Victoria Dragu Dimitriu a ales drept subiect al ultimei sale cărți povestea familiei Greceanu, o familie de intelectuali cu o istorie simbolică a cărei existență se scurge în două lumi complet diferite, cea interbelică și cea din perioada comunistă, la care se poate adăuga și istoria bezmetică a ultimilor 23 de ani. Personalitățile cărora le este dedicat volumul sunt istoricul și arhivistul Radu Greceanu și soția sa, cunoscuta arhitectă Eugenia Greceanu. Fractura istorică provocată de Al Doilea Război Mondial a afectat cursul existenței acestei familii de rafinați intelectuali supunând-o la încercări dintre cele mai grele și dureroase, fără a le afecta însă în niciun fel integritatea morală exemplară.

Radu Greceanu, boier sadea, se trăgea din stirpea Grecenilor moldoveni, după știința mea, fiind ultimul vlăstar al acestora. Prin alianțe și încrengături familiale, după bunica maternă, Melania Crețulescu, se trăgea din Constantin Brâncoveanu. Străbunicul său era scriitorul Ion Ghica, beiful de Samos, iar unchiul lui, Dimitrie I. Ghica, un cunoscut diplomat de dinaintea Primului Război Mondial. Însă adevărata sa noblete nu a stat în arborele genealogic, impresionant nici vorbă, ci în educație, cultură și mai cu seamă în modul său demn de a trăi și reacționa în fața năpraznelor istoriei. Aflat în dărdora tragicelor evenimente din timpul războiului, fostul diplomat arhivist și istoric s-a comportat ca un adevărat soldat, luptând cu arma în mână. Inscripția de pe piatra sa de mormânt, „Am luptat în Est!”, rezumă lapidar crezul și principiile morale după care s-a condus, cel de patriot înainte de toate. Luat prizonier după doi ani petrecuți pe front, a fost trimis în unul din sinistrele lagăre ale Gulagului sovietic, la Arhanghelsk, în apropierea Cercului Polar, de unde a fost mutat la Oranki, unul dintre lagărele despre care a scris și Soljenișin. Momit cu eliberarea din lagăr dacă s-ar fi înscris în una din cele două divizii înființate și patronate de „tovarășă” Ana Pauker - „Tudor Vladimirescu” sau „Horea, Cloșca și Crișan” -, a preferat trădării supliciuului lagărului. Povestea anilor de front și prizonierat a fost povestită de Radu Greceanu în *Viața Militară* /2007 sub titlul *Am luptat în Est!* Fratele său, comandorul de aviație Tudor Greceanu, a dovedit aceeași demnitate. Condamnat la moarte, apoi cu sentința comutată în închisoare la Aiud, a rămas și el neclintit în demnitate, înfruntându-și curajos călăii. Așa erau boierii de altădată, ei făceau politică cu piepturile lor, cum zice Iorga.

Eliberarea din lagăr a fost pentru Radu Greceanu începutul unui altfel de calvar. Reprimit la Arhivele Statului, după nici doi ani a fost „comprimat”, adică dat afară, după care a fost angajat la Institutul de Cercetări și Proiectări în Industria... Lemnului, unde s-a reciclat în traducător, lucru posibil datorită cunoștințelor sale lingvistice. Cum de orice însărcinare care îi era dată se achita cu conștiinciozitate și bunăcredință, Radu Greceanu a elaborat un amplu dicționar trilingv pentru utilajele din industria lemnului. Alcătuit cu trudă și acuratețe, dicționarul elaborat de el între 1955 și 1975 continuă să fie în vigoare și astăzi.

Cu toate piedicile și dificultățile, Radu Greceanu nu s-a rupt de munca de istoric,

arhivist și genealogist, alcătuiind, în paralel cu truda din industria lemnului, studii de specialitate pe care le-a încredințat unor publicații de profil. Alcătuirea *Buletinului Comisiunii Monumentelor Istorice pe anii 1908-1945*, a *Anuarului Comisiunii Monumentelor Istorice 1914-1915, 1942-1943* și a *Indicilor bibliografici* presupune efort intelectual și multă transpirație. Dacă marele public, ignorant în ale muncii de arhivist, nu acordă aproape nicio atenție genului acesta de lucrări, pentru arhitecți și istorici el reprezintă greutatea în aur. Membru fondator al Societății Genealogice Române, în 1941, Radu Greceanu a continuat să fie prezent cu lucrări și studii de interes major până în apropierea dispariției sale, la 97 de ani, la 5 octombrie 2012. Pentru comportamentul său exemplar din timpul războiului, a fost distins cu „Crucea comemorativă a celui de-Al Doilea Război Mondial”, 1941-1945, și pentru munca de istoric arhivist și genealogist depusă, cu „Ordinul Meritul Cultural” în grad de ofițer, în 2004.

Dacă, în voința și demnitatea lui neclintită, Radu Greceanu amintește de o cremene, cu vârful ce-i drept rotunjite de blândețea firii sale, soția lui, cunoscuta arhitectă Eugenia Greceanu poate fi asemuită unui vulcan. Temperamentală și fermă în principii, ea a fost gata oricând să replice oricărei nedreptăți sau silnicii, să acuze pe față de impostura și oportunismul, pe cei care, încălcând deontologia profesională, s-au plecat în fața obuzităților oficialităților comuniste și dorințelor lor inepte. Cunoscută ca „rea de gură” pentru că, indiferent de urmări, trântea adevărul direct în față, Eugenia Greceanu a fost în fond o adevărată luptătoare pentru prezervarea patriotismului istoric și arhitectural. A reacționat verbal și scris, împotriva campaniei de distrugere a monumentelor istorice, a ansamblurilor urbanistice vechi peste care au trecut cu cinism și nepăsare buldozerele ceaușiste, dar și față de indolența oficialităților și comisiilor de arhitectură și urbanistică nepăsătoare față de imixtiunile grobiene în arhitectura și urbanistica actuală care pocește orașele. Felul ei de a fi - corectă - a făcut-o iute incomodă și i-a atras antipatii și ură care au urmărit-o întreaga carieră. Lăudată cu jumătate de voce, s-a făcut totul pentru îndepărtarea ei din funcțiile decizionale pe care le-a deținut și în care principala ei preocupare a fost protejarea monumentelor istorice, restaurarea lor sau barem conservarea acestora. Numărul proiectelor sale de restaurare concepute în perioadele când a lucrat în atelierul Institutului Central pentru Sistematizarea Orașelor și Regiunilor, în calitate de referent al Direcției Monumentelor Istorice și de șef al Serviciului de Sistematizare al aceleiași direcții, este imens. Intrarea în conflict deschis cu istoricul Vasile Drăguț pe chestiunea studiilor arhitecturii medievale din Transilvania, pe care acesta și-o însușise ca pe o feudă personală, nu a impresionat-o și nici nu a împiedicat-o să facă studii și să întocmească rapoarte în ceea ce privește starea lor, mai cu seamă că în calitate de referent al DMI răspundea de regiunile Brașov, Mureș și Hunedoara, iar după 1968 a avut în responsabilitate județele Brașov, Sibiu, Covasna și Harghita. În carte, mărturiile Eugeniei Greceanu privind avaturile prin care a trecut Direcția Monumentelor Istorice în epoca a(i)urită a schimbărilor după cum sufla vântul

sau dădea din mână Ceaușescu, și după cum îi înțelegeau și aplicau „indicățiile” arhitectii prea plecați/plăcuți regimului comunist, abuzurile și aberațiile care au mătrășit capitala și întreaga țară ocupă un număr apreciabil de pagini. Cu ochi critic și sufletul îndoliat, Eugenia Greceanu a înregistrat toate crimele de lesarhitectură, lesurbanistică, lesistorie petrecute în ultimii douăzeci de ani ai domniei Ceaușescului, de la construirea Casei Poporului pentru care a fost sacrificată viața multor oameni și a fost distrus vechiul ansamblu de pe strada Uranus, la demolarea bisericilor și răvășirea în numele „logicii” și „rațiunii” a urbanisticii capitalei. Nimic nu i-a scăpat inimoasei arhitecte pentru care fiecare demolare era încă o rană deschisă. Cu aparatul de fotografiat în mână a adunat documente acuzatoare pentru mai târziu contra ipochimenilor care s-au datat la acest dezmăț tragic și absurd care a mutilat capitala. Nu se sfiește să arate acuzator în direcția vinovaților, dar are cuvinte de prețuire pentru cei care nu s-au pliat ordinelor absurde venite „de sus”, chiar cu prețul carierei lor, și numește „Legea sistematizării” din 1974 „programul distrugerii orașelor”. Episodul declarării restaurării bisericii Văcărești drept „șantier al tineretului” are partea sa grotescă pe care bătăioasa arhitectă îl ridiculizează. Ca să le dea de lucru liceenilor scoși la muncă voluntară, un oarecare Auner „i-a pus să spargă pardoseala de marmură din biserica mare, de la începutul secolului XIX cu o splendidă stemă a Mavrocordaților săpată în ea”. Întrebat de arhitectă de ce sparg pardoseala, acesta a răspuns: „Păi, doamnă, ce era să le dau să aibă elevii de făcut când venea Tovarășul în vizită?” No comment!

Volumul *Povestea unei familii din București, Grecenii* este ingenios conceput sub forma unor dialoguri purtate de autoare cu cei doi interlocutori, caz rarism, dacă se ține cont și de venerabila lor vârstă, pe care însă vioiciunea și sclipitoarele răspunsuri o dezic cu desăvârșire. Al doilea merit al cărții este intimitatea spațiului în care discuțiile sunt purtate, un apartament tixit cu fel de fel de obiecte, fotografii, documente, care concomitent cu valoarea lor sentimentală au și o valoare istorică. Ingeniozitatea întrebărilor puse de autoare determină calitatea răspunsurilor, totdeauna sincere, interesante și încărcate de amintiri care îl poartă pe cititor de la „petite histoire” ce alcătuiesc existența celor doi, la marile și gravele probleme ale epocilor traversate de ei; de la copilăria fericită și atmosfera senină, treptat se trece la zbuciumul vieții, la dramele traversate de soții Greceanu.

Scrisă într-un ritm alert, dictat chiar de inedita metodă a dialogului, cartea se citește cu ușurință. Cititorul, însă, nu trebuie să cadă în capcana aparențelor, dincolo de text există o încărcătură profundă, la care, de va voi cu adevărat să o înțeleagă, va fi nevoit să revină, nu o dată, ci chiar de mai multe ori, cum spunea un călugăr îmbunătățit. Fiecare episod în carte poate trăi de sine stătător și poate fi subiectul unui „story” în sine.

Meritul cărții revine în egală măsură autoarei, care a avut această idee originală și a condus cu măiestrie dialogul, dar și interlocutorilor săi, care prin modul în care își povestesc viața dovedesc dragoste de adevăr, autenticitate și har de povestitori.

Volumul Povestea unei familii din București, Grecenii este ingenios conceput sub forma unor dialoguri purtate de autoare cu cei doi interlocutori, caz rarism, dacă se ține cont și de venerabila lor vârstă, pe care însă vioiciunea și sclipitoarele răspunsuri o dezic cu desăvârșire.

Concursul național de poezie Ion Pillat... „Acolo unde-n Argeș”

Ediția din acest an (a VI-a) a Concursului de creație poetică *Ion Pillat... „Acolo unde-n Argeș”* a avut cea mai numeroasă participare de până acum: 77 de concurenți din toată țara. Ca și în cazul celorlalte ediții, organizator a fost Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Argeș, instituție finanțată de Consiliul Județean Argeș, susținut de partenerii săi: Centrul de Cultură „Brătianu” – Ștefănești, Vila „Florica”, Biblioteca Județeană Argeș „Dinicu Golescu”, Centrul Cultural Pitești (prin revistele de cultură *Argeș* și *Cafeneaua literară*).

Juriul a fost format din prof. univ. dr. Nicolae Oprea (președinte), critic literar, președintele Filialei Pitești aUSR; Magda Grigore, poetă, doctor în filologie, membruUSR; Denisa Popescu, poetă, membruUSR, redactor la revista *Cafeneaua literară*; prof. univ. dr. Mircea Bârsilă, poet, membruUSR, redactor la Revista de cultură *Argeș*; Dumitru Augustin Doman,

scriitor, membruUSR, redactor-șef al revistei de cultură *Argeș*.

Ei au consierat că cei mai valoroși autori înscriși la concurs sunt: Mihai Gheorghe (*Marele premiu al Consiliului Județean Argeș*), 31 de ani, Motru, jud. Gorj, păpușar, realizator matinal la Radio Târgu-Jiu; Vlad Sibechi (*Premiul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Argeș*), 25 de ani, sat Boroaia, com. Boroaia, jud. Suceava, absolvent al unei facultăți și al unui masterat în Litere; Ioana-Nicoleta Dupu (*Premiul Centrului de Cultură „Brătianu” – Ștefănești*), 17 ani, elevă, sat Iezer, com. Hilișeu-Horia, jud. Botoșani; Adrian George Matus (*Premiul Bibliotecii Județene „Dinicu Golescu” – Argeș*), 21 de ani, Satu Mare, jud. Satu Mare, student anul I la Litere; Ioana Nestorescu (*Premiul Revistei de cultură „Argeș”*), 34 de ani, București, licențiată în Filosofie, iar în prezent, studentă la Universitatea Națională de Artă.

FELICITĂRI

tuturor!

De asemenea, merită felicitată și următorii cinci participanți, care, deși nu au primit premii, aveau șanse să primească: Andra Gabriela Prodea din București; Nicoleta Ruxandra Bohat din Ploiești; Delia Marilena Grosu din comuna Domișani (Dâmbovița); Ionela Mădălina Grosu din com. Todirești (Suceava) și Andreea Voicu din Moreni (Dâmbovița).

Foto:
Sorin-Dănuț Radu

ALEXANDRU MĂRCHIDAN

câteva luni), deci exista o pregătire dinainte. La noi, a trebuit să facem în același timp și societate civilă și societate politică. Și vedem ce-a ieșit. De aceea, probabil că în douăzeci și ceva de ani nu s-au așezat apele. Nu s-au dus gunoaiile la fund, înapoi. Dimpotrivă, senzația mea este că mai degrabă s-au dus la fund valorile cât de cât autentice care nu au fost modificate, s-au transformat și ele în gunoaie, s-a întâmplat și asta. Nu cred că există în tot Estul o societate mai bolnavă din acest punct de vedere, în care de fapt anormalitatea dă regula...”

CAP LIMPEDE

■ **Războiul academicienilor.** În numărul 39 al *României literare*, într-o scrisoare deschisă, criticul Nicolae Manolescu, dar și director al revistei, îi reproșează criticului Eugen Simion, dar și fost președinte al Academiei Române și actual șef al secției literare a aceleiași Academii, că se opune intrării scriitorilor în Academie, pe de o parte, iar pe de alta că sunt admiși mai mulți lingviști decât scriitori. În nr. 42/19 octombrie al revistei, Eugen Simion răspunde, punctual, dar și insinuant, scrisorii. Iar Nicolae Manolescu dă o replică la replică în același număr. Astfel, E. S. îi reproșează lui N. M. că publicând o scrisoare deschisă - în loc să vorbească la o cafea în biroul său de la Academie - a ales „o formulă publicistică spectaculoasă și (...) vizibil electorală”, dar și că s-a grăbit să dea crezare „bârfelor, intrigilor, delațiunilor frecvente în lumea în care trăim”; în plus, dovedește N. M. „o umoare rea și o fantezie neagră”, creând o falsă problemă și nedând dovadă de finețe diplomatică, el fiind totuși (și) ambasador. Fostul președinte al AR face puțină aritmetică, dovedind că la ora actuală la secția de literatură sunt cinci scriitori și cinci lingviști, două locuri fiind vacante, iar pentru acestea se bat două sute de scriitori. În încheiere, E. S. răspunde acuzei că el nu i-ar iubi pe scriitorii contemporani: „Dvs. veniți acum și mă denunțați scriitorilor români în viață că eu nu-i prețuiesc și le umblu în soartă. Mare eroare, imensă injustiție, stimată coleg. Așa ceva, îmi îngădui să vă spun, nu se face - nu între prieteni cum ziceți că ne ținem - ci între doi intelectuali responsabili care - cum, iarăși, ziceți - au ajuns la vârsta bătrâneții”. N. M., combătând aritmetica lui E. S., spune: „Dacă citeați cu atenție listele de candidaturi trimise de mine în decursul anilor, ați fi constatat că e vorba, în

Din reviste adunate

majoritatea cazurilor, de candidaturi pentru membri de onoare, pe care le-ați atribuit cu multă ușurință unor străini, dar nici unui român, așa că aritmetica la care vă dedați în scrisoarea referitoare la inexistența locurilor vacante este departe de adevăr. Concluzia mea cum că lingviștii îi vor elimina treptat pe literații din Secție nu e o ipoteză hazardată, domnule președinte, ci o previziune bazată pe faptul, cu o singură excepție, că toți lingviștii actualmente membri au fost aleși în intervalul de timp în care nici un singur scriitor nu a avut cinstea cu pricina...” Și încheie președintele USR sentențios: „Vă denunț posterității, domnule președinte, singura instanță de care ar trebui să ne fie teamă cu adevărat”. Nu știu de ce îmi pare că acest război al academicienilor nu e nici pe departe epuizat.

■ Liviu Antonesei face o radiografie la sânge a degradării României, într-un interviu acordat lui Daniel Săuca, în *Caiete Silvane*, nr. 10 (93)/octombrie 2012: „...societatea românească este într-o degradare continuă. În ciuda a ceea ce am sperat în primele zile din ianuarie 1990, de fapt am dus-o din degradare în degradare. Societatea comunistă nu era una fără repere valorice. Că erau repere valorice tâmpite e una, dar după 22 decembrie 1989 a sărit capacul. Or, când sare capacul se amestecă apele, gunoaiile vin la suprafață. Asta s-a întâmplat peste tot în Est. Doar că acolo, pentru că au existat începuturi ale societății civile încă din timpul comunismului, mai mult și ale societății politice (să nu uităm că în iunie 1989 în Ungaria opoziția a câștigat alegerile, care a fost legalizată de

Erată

Dintr-o regretabilă eroare, în acest număr de revistă s-au strecurat două greșeli. La pagina 1, fotografia reprezintă **Intrarea în Marea Citadelă din Alep, Siria**, și nu intrarea în Catedrală, cum a apărut, iar la pagina 44,

explicațiile de la grafică sunt inversate - corect este **minbar**-ul reprezintă o scăriță, echivalent al amvonului catolic, **mihrab**-ul este o nișă în arcadă, egalul altarului din bisericile creștine. Ne cerem scuze cititorilor pentru cele două greșeli.

Număr ilustrat
cu fotografii din Siria -
MARIANA
ȘENILĂ-VASILIU

O revistă are, în mod logic, un program estetic propriu. În schimb, tendința scriitorilor actuali - incitați de tehnica ultramodernă - este să trimită același text la cât mai multe publicații. Ceea ce nivelează peisajul revuistic până la omogenizarea totală. De aceea, îi anunțăm pe

colaboratorii noștri că *Argeș* nu publică decât texte originale, care nu au apărut inițial în volume, reviste etc., iar textele nu le primește decât în format electronic, cu diacritice.

MINISTERUL DEZVOLTĂRII REGIONALE ȘI TURISMULUI
GUVERNUL ROMÂNIEI
Municipiul Pitești

Anunț de presă

CREARE PARC LUNCA ARGEȘULUI

Număr de referință: cod SMIS 24175

Programul: Programul Operațional Regional 2007 - 2013, Axa Prioritară 1 - „Sprijinirea Dezvoltării Durabile a Orașelor - Poli urbane de creștere, Domeniul de intervenție 1.1 - Planuri integrate de dezvoltare urbană, Sub-domeniul: Poli de dezvoltare urbană”

Autoritatea de management: Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului

Organism intermediar: Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud Muntenia

Beneficiar: Municipiul Pitești

Valoarea totală a proiectului: 40.592.065,25 lei

Valoarea finanțării nerambursabile: 19.072.158,85 lei

Data publicării anunțului: NOIEMBRIE 2012

Alte informații: Municipiul Pitești anunță finalizarea proiectului „Creare Parc Lunca Argeșului”, care reprezintă o nouă achiziție la patrimoniul verde al orașului, contribuind la reducerea efectelor nocive ale poluării cu emisii și noxe și a nivelului de zgomot și la extinderea mediului înconjurător natural prin: conservarea și îmbunătățirea biodiversității naturii și minimizarea efectelor negative asupra zonelor cu spații verzi.

Mai multe detalii despre implementarea acestui proiect puteți obține de pe site-ul web al Primăriei Municipiului Pitești sau de la Primăria Municipiului Pitești, str. Victoriei nr. 24, localitatea Pitești, cod 110017, tel: 0248/213994 int.268, fax: 0248/212166, e-mail: primaria@primariapitesti.ro.

Persoană de contact: Marcela Bădescu, șef Serviciul Dezvoltare și Managementul Proiectelor.

Note: Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

UNIONE EUROPEANĂ
FONDUL EUROPEAN
PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ

Regio
Inițiativă locală. Dezvoltare regională.

www.inforegio.ro

Investim în viitorul tău! Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Regional și co-finanțat de Uniunea Europeană prin Fondul European pentru Dezvoltare Regională.

(afcn) Proiect editorial finanțat de Administrația Fondului Cultural Național

Preț - 3,15 lei

Revista de cultură ARGES poate fi procurată și prin comandă directă la sediu, cu plata ramburs. Revista de cultură Argeș poate fi procurată în București de la librăria Muzeului Literaturii Române.

ARGES

- Revistă lunară de cultură
- Apare sub egida Consiliului Local, a Primăriei Pitești și a Uniunii Scriitorilor din România
- Editată de Centrul Cultural Pitești
- Membră ARIEL

Redactor-șef:
DUMITRU AUGUSTIN DOMAN
(augustindoman@yahoo.com,
http://www.blogdoman.blogspot.com)

Consilieri editoriali:
NICOLAE OPREA, MARIN IONIȚĂ
Secretar de redacție:
SIMONA FUSARU (s_fusaru@yahoo.com,
http://www.fusaru.blogspot.com).

Redactori: MARIANA ȘENILĂ-VASILIU,
MIRCEA BÂRSILĂ, AUREL SIBICEANU
Corector: RADU GÎRJOABĂ

Redacția: Pitești,
Casa Cărții,
Centrul Cultural Pitești;
http:
www.centrul-cultural-pitesti.ro;
e-mail:
revista_arges@yahoo.com
tel.: 0248/216348, 219976
fax: 210068

ISSN: 1221-2350

Tiparul executat la
SC Argeșul liber SA

ARG PRESS

Fiecare autor care semnează în revista ARGES răspunde moral și juridic de conținutul afirmațiilor sale.

Textele și fotografiile aduse în redacție nu se înapoiază.

actualitate